

FAQ MODERNISERING 1E GRAAD SO

De modernisering secundair onderwijs wordt sinds 2019 stapsgewijs uitgerold, te beginnen met het eerste jaar.

We formuleren hieronder een aantal verwachtingen over de implementatie van de modernisering in de 1^e graad van het secundair onderwijs die in overleg met de onderwijsverstrekkers en de onderwijsinspectie tot stand kwamen. Elke onderwijsverstrekker communiceert die verwachtingen naar de eigen organisatie en ondersteunt de scholen bij de implementatie ervan.

Inhoud

1 Vakkenbenaming	2
2 Het wekelijks lessenrooster van een structuuronderdeel.....	2
3 Uren van de basisvorming, van het differentiatiegedeelte en van de basisoptie	3
4 Verdiepende differentiatiemogelijkheden	7
5 Engels en Frans.....	7
6 Aanbod en evaluatie van de nieuwe eindtermen	7
7 De eindtermen basisgeletterdheid.....	8

1 Vakkenbenaming

Is een school gebonden aan de officiële benaming van vakken?

BASISVORMING

Scholen gebruiken in hun communicatie naar ouders, leerlingen en andere belanghebbenden.

- de benamingen van de vakken uit het Vakkenbesluit
- de benaming vermeld in het leerplan.

In het geval van een eigen cluster vermeldt de school duidelijk welke vakken tot de cluster behoren.

BASISOPTIES

Scholen gebruiken de officiële benamingen, zowel voor de basisopties als voor de pakketten, zoals vermeld in de bijlagen van SO 60.

Indien een school ervoor kiest een basisoptie te realiseren op niveau van de basisoptie en niet via pakketten, is ze verplicht die te realiseren in maximaal drie, in functie van de basisoptie samenhangende, vakken. Als het voor een school moeilijk is zich aan de drie vakken en de benaming van het Vakkenbesluit te houden, kan zij ervoor kiezen met (een) vakkencluster(s) te werken.

Om scholen toe te laten bepaalde accenten te leggen binnen een basisoptie, kunnen zij aanvullend bij de benaming van de basisoptie ook de benaming gebruiken van onderdelen van het leerplan.

DIFFERENTIATIE-UREN

Het staat de school vrij een benaming te geven aan de differentiatie-uren. De onderwijsinspectie evalueert deze praktijk na een jaar.

2 Het wekelijks lessenrooster van een structuuronderdeel

Kunnen leerlingen van eenzelfde structuuronderdeel een verschillend wekelijks lessenrooster hebben?

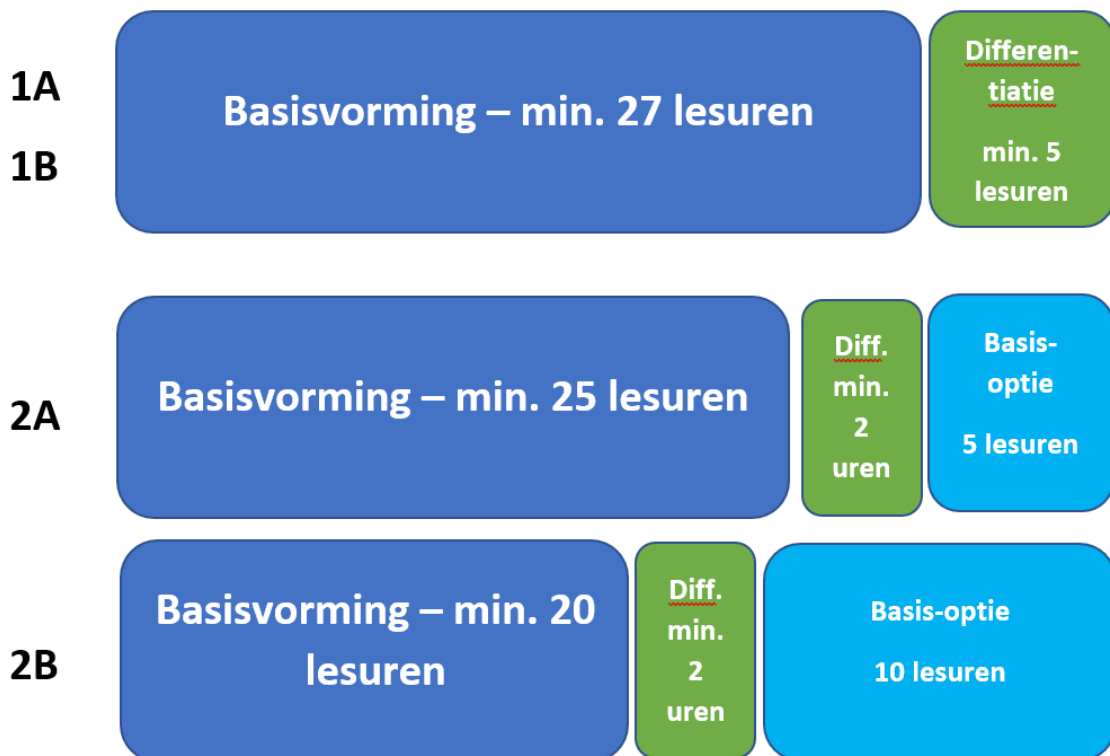
1. Het wekelijks lessenrooster van een structuuronderdeel omvat voor alle leerlingen hetzelfde totaal aantal uren. Bv. leerlingen van 2A Industriële wetenschappen en leerlingen van 2A Techniek-wetenschappen hebben allen een wekelijkse lessenrooster van 33 u.
Uitzondering daarop vormen de pakketten van Klassieke talen. Zo kunnen leerlingen van 2A Latijn een ander wekelijks lessenrooster hebben dan de leerlingen van 2A Grieks-Latijn.
2. Een extra-curriculair of facultatief aanbod is mogelijk, zolang de evaluatie ervan niet wordt meegenomen in een beslissing over de attestering. Het kan een hulpmiddel zijn voor een advies aangaande de oriëntering van leerlingen.

3 Uren van de basisvorming, van het differentiatiegedeelte en van de basisoptie

1. Is een school gebonden aan het aantal uren van de basisvorming, van het differentiatiegedeelte en van de basisoptie?

Het behoort tot de autonomie van de school om haar onderwijs te plannen en te organiseren. Het is de school die bepaalt hoeveel uren van de basisvorming en hoeveel uren differentiatie/verdieping ze per vak / leerplan / sleutelcompetentie toekent met op schoolniveau een minimum van het totaal aantal uren basisvorming (27 u., resp. 25 u., resp. 20 u.) en een minimum van het totaal aantal uren differentiatiegedeelte (5 u., resp. 2 u.).

Het wekelijks lessenrooster van het tweede leerjaar A bevat 5 lesuren basisoptie (of pakket ervan); het wekelijks lessenrooster van het tweede leerjaar B bevat 10 lesuren basisoptie (of pakket ervan) of combinatie van twee of drie basisopties (of pakketten ervan).

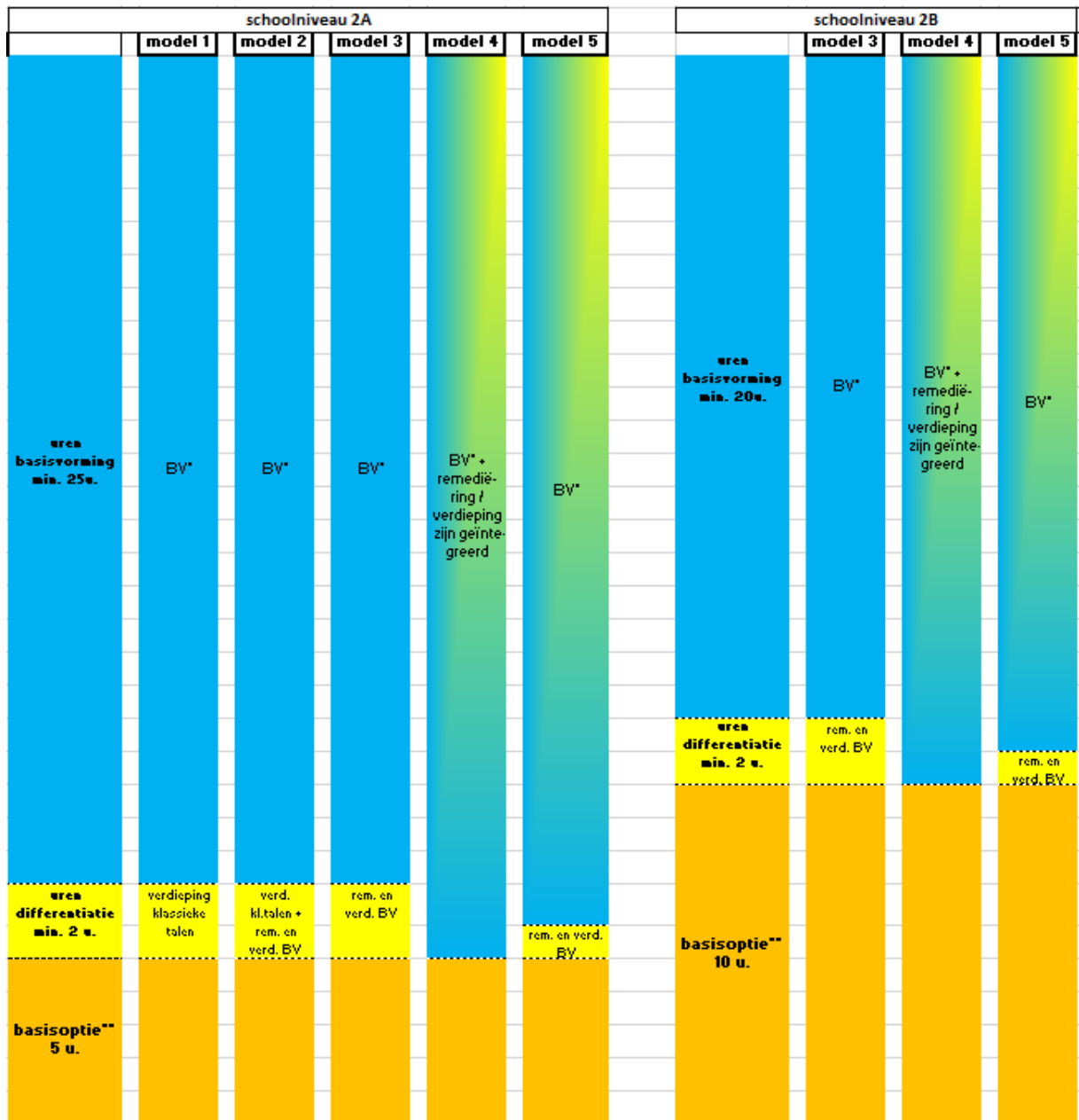
2. Mag een school de eindtermen van de basisvorming aanbieden of evalueren in het differentiatiegedeelte?

De strakke lijn van de regelgeving is voor scholen soms een moeilijk haalbare kaart. Daarom onderscheidt de onderwijsinspectie vijf mogelijke modellen. Aan de hand van die modellen kan de school duidelijk aangeven hoe zij werkt per klasgroep/ per leerling/ per vak / per leerplan... De onderwijsinspectie biedt deze modellen en de visuele voorstelling ervan louter aan ter inspiratie en ondersteuning.

Indien een deel van de eindtermen van de basisvorming is opgenomen in de differentiatie-uren, zal het doorlichtingsteam tijdens de doorlichting ook het differentiatiegedeelte meenemen in zijn onderzoek.

schoolniveau 1A - 1B					
	model 1	model 2	model 3	model 4	model 5
uren basisvorming min. 27u.	BV*	BV*	BV*	BV* + remedië- ring / verdieping zijn geïnte- greerd	BV*
uren differentiatie min. 5 u.	verdieping in de klassieke talen (5 u)	verdieping in de klassieke talen + remediëring en verdieping	remediëring en verdieping van BV		remediëring en verdieping van BV

* In de basisvorming is gedifferentieerd werken (in het kader van de brede basiszorg) uiteraard mogelijk zonder hiervoor differentiatie-uren te benutten.

* In de basisvorming is gedifferentieerd werken (in het kader van de brede basiszorg) uiteraard mogelijk zonder hiervoor differentiatie-uren te benutten.

** In de basisoptie kunnen ook doelen van de basisvorming gerealiseerd worden, op voorwaarde dat alle doelen van de basisvorming aan alle leerlingen worden aangeboden en bij alle leerlingen worden geëvalueerd. (zie hieronder punt 3.)

Model 1 en **model 2** hebben betrekking op het eerste en het tweede leerjaar met een aanbod van klassieke talen. De uren van het differentiatiegedeelte kunnen hier geheel of gedeeltelijk ingevuld worden met een verdieping in klassieke talen.

In **model 1** benut de school de uren van het differentiatiegedeelte **volledig** om klassieke talen in te richten.

In **model 2** benut de school de uren van het differentiatiegedeelte **gedeeltelijk** om klassieke talen in te richten en gedeeltelijk om ofwel verdieping ofwel remediëring aan te bieden. De school kiest er dus voor om in het differentiatiegedeelte ook verdieping of remediëring van de basisvorming aan te bieden voor de leerlingen die een verdieping klassieke talen volgen.

Model 3, model 4 en model 5 betreffen het eerste en tweede leerjaar A en B **zonder** een aanbod klassieke talen.

In **model 3** maakt de school een bewuste keuze om voor bepaalde vakken / leerplannen / sleutelcompetenties niet enkel uren basisvorming te benutten maar ook uren van het differentiatiegedeelte, dit met het oog op verdieping of remediëring van de basisvorming. Het aanbod in het differentiatiegedeelte is duidelijk onderscheiden van het aanbod in de basisvorming (bv. andere leraar, andere samenstelling klasgroep ...).

Model 4: de school wendt voor meerdere vakken / leerplannen / sleutelcompetenties zowel uren van de basisvorming als uren van het differentiatiegedeelte aan. De verdieping of de remediëring verloopt geïntegreerd met het aanbod van de basisvorming (bv. zelfde leraar, zelfde groepssamenstelling).

Model 5: Voor het geheel van alle vakken / leerplannen / sleutelcompetenties van de basisvorming benut de school meer uren basisvorming dan het minimum aantal. Ze maakt daarvoor gebruik van de 'lesuren differentiatie'. In de resterende uren differentiatie komt verdieping of remediëring aan bod.

3. Mag een school een aantal eindtermen van de basisvorming louter in de basisoptie aanbieden en evalueren?

Ja, dat kan, op voorwaarde dat alle doelen van de basisvorming aan alle leerlingen worden aangeboden en bij alle leerlingen worden geëvalueerd.

Indien een deel van de eindtermen van de basisvorming is opgenomen in de basisoptie, zal het doorlichtingsteam tijdens de doorlichting ook dat deel meenemen in zijn onderzoek.

4. Als een school alle remediëring opvangt in de basisvorming door te differentiëren, kan de school dan de uren differentiatie invullen met louter verdiepende differentiatiemogelijkheden?

Ja, dat kan, rekening houdend met het volgende:

- De school biedt die remediërende differentiatie aan waaraan de leerlingen behoefte hebben.
- Remediëring is niet altijd vraaggestuurd. Remediëring kan ook worden opgelegd zowel door de begeleidende klassenraad in de loop van het eerste of tweede leerjaar van de eerste graad als door de delibererende klassenraad in het eerste leerjaar van de eerste graad. In dat laatste geval betreft het dan remediëring in het tweede leerjaar (A of B) die, ongeacht de school van inschrijving, zowel een recht als een plicht is voor de leerling.

5. Kan een school binnen een bepaalde basisoptie ook doelen van een andere basisoptie aanbieden?

Dat kan, indien ook alle doelen van de gekozen basisoptie aangeboden en geëvalueerd worden of indien er in de goedgekeurde leerplannen van die verschillende basisopties gemeenschappelijke doelen zijn.

4 Verdiepende differentiatiemogelijkheden

Moet een school minstens twee verdiepende differentiatiemogelijkheden aanbieden aan de leerlingen?

De codex bepaalt dat de school minstens twee verdiepende differentiatiepakketten aanbiedt. De omzendbrief SO 64 maakt melding van de keuze van de leerling tussen meerdere verdiepende differentiatiepakketten.

1. In strikte navolging van de codex volstaat het dat de school minstens twee verdiepende differentiatiemogelijkheden aanbiedt naast de remediërende differentiatie waaraan de leerling behoefte heeft. De keuze van de leerling is hier niet prioritair.
2. Leerlingen die een verdieping in klassieke talen kiezen, zijn niet onderhevig aan deze regelgeving. Zij kunnen m.a.w. 5 u. resp. 2 u. klassieke talen volgen in 1A, resp. 2A, met dien verstande dat zij de remediëring krijgen waaraan zij behoefte hebben.

5 Engels en Frans

Moet een school zowel Engels als Frans aanbieden in de A-stroom? En wat met de B-stroom?

1. Welke talen maken minimaal deel uit van het curriculum in de eerste graad A-stroom?

Voor de eerste graad A-stroom dienen alle eindtermen van SC3 zowel in het Engels als in het Frans gerealiseerd te worden. Enkel voor de attitudinale eindtermen 3.1 en 3.9 en eindterm 3.8 wordt niet expliciet aangegeven dat ze in beide talen gerealiseerd (3.8) of nagestreefd (3.1/3.9) moeten worden.

Bijkomend kunnen de ET van SC3 in een andere taal gerealiseerd worden.

2. Welke talen maken minimaal deel uit van het curriculum in de eerste graad B-stroom?

Frans.

Bijkomend kunnen de ET van SC3 in een andere taal gerealiseerd worden, bv. Engels.

6 Aanbod en evaluatie van de nieuwe eindtermen

Hoe moeten de nieuwe eindtermen gelezen en gerealiseerd worden?

Een eindterm moet **in zijn volledige samenhang** gelezen en gerealiseerd worden: de **kennis**, **dimensies** en indien van toepassing de **context en tekstkenmerken** die in de bijlagen zijn opgenomen, maken telkens integraal deel uit van de eindterm, de eindterm basisgeletterdheid of het uitbreidingsdoel Nederlands waarbij ze zijn vermeld.

“Het te bereiken beheersingsniveau wordt aangegeven en heeft betrekking op het geheel van de eindtermen. Het handelingswerkwoord is daarbij samen met de context, de complexiteit van de kennis en de autonomie richtinggevend.” (cf. Decreet en Memorie van Toelichting)

Voor het aanbod en de evaluatie betekent dit het volgende:

De kenniselementen opgenomen in de kennisafbakening van de eindtermen zijn **minimaal** nodig voor de realisatie van de eindtermen en maken dus **volledig deel uit van het aanbod**. Hoe het aanbod in de les aangebracht wordt, behoort tot de didactische vrijheid: het aanbod kan geïntegreerd zijn of apart en expliciet.

Het **evaluatieproces** moet gericht zijn op de realisatie van de eindterm en voldoet aan de principes van kwaliteitsvolle evaluatie volgens het OK.

Daarbij gaan we ervan uit dat het aftoetsen van de beheersing van (geïsoleerde) kennis en vaardigheden kan deel uitmaken van het formatief handelen van de leraren om het leerproces te begeleiden.

7 De eindtermen basisgeletterdheid

1. *Volstaat het als een leraar de ‘verwante’ eindtermen basisvorming aanbiedt / evalueert en pas ‘teruggrijpt’ naar de eindtermen basisgeletterdheid wanneer de leerling de eindtermen basisvorming niet behaalt?*

Ja, dit volstaat, mits enige alertheid voor SC6, waar die verwantschap niet altijd evident is.

Indien een leerling de ‘verwante’ eindterm van de basisvorming niet behaalt, gaat de school na of de leerling de eindtermen basisgeletterdheid behaalt. Daarbij respecteert de leraar de eigenheid van de eindtermen basisgeletterdheid:

- de eindtermen basisgeletterdheid kenmerken zich door hun realisatie in een functionele context;
- er is soms een verschil in het beheersingsniveau of de afbakening (soorten kennis, autonomie, tekstkenmerken) van de ET BG in vergelijking met de ‘verwante’ ET BV.
- de realisatie voor elke individuele leerling

2. *Kunnen we ervan uitgaan dat leerlingen in de A-stroom de eindtermen basisgeletterdheid reeds behaald hebben in het basisonderwijs?*

Neen,

- Eindtermen basisgeletterdheid zijn te behalen op individueel niveau (t.o.v. populatieniveau eindtermen basisonderwijs).
- Eindtermen basisgeletterdheid zijn te behalen op het einde van de eerste graad.
- Eindtermen basisgeletterdheid zijn afgeleid van de eindtermen van de B-stroom.

3. *Moet een school de realisatie van de eindtermen basisgeletterdheid voor elke individuele leerling in kaart brengen?*

Neen, maar leraren en scholen hebben wel een zicht op welke leerlingen mogelijk de eindtermen basisgeletterdheid niet behalen. Dit is een belangrijk gegeven voor de klassenraad, zowel de begeleidende als de delibererende. De begeleidende klassenraad heeft deze informatie nodig in functie van remediëring en differentiatie, de delibererende met het oog op attestering.

4. *Wat als een leerling de eindtermen basisgeletterdheid niet bereikt? Kan een leerling een A-attest behalen als hij één of meerdere eindtermen basisgeletterdheid niet behaald heeft?*

Ja, want de delibererende klassenraad is het enige orgaan op het vlak van de beslissingen inzake het al dan niet geslaagd zijn.

De eindtermen basisgeletterdheid moeten door elke individuele leerling worden bereikt op het einde van de eerste graad. Basisgeletterdheid zijn die eindtermen die ertoe strekken te kunnen participeren in de maatschappij. In uitzonderlijke gevallen kan de klassenraad gemotiveerd beslissen dat een individuele leerling een eindterm basisgeletterdheid niet moet bereiken. (codex SO art. 139)

5. *Moet een school rapporteren over de realisatie van de eindtermen basisgeletterdheid?*

Ja, maar enkel wanneer een leerling een eindterm basisgeletterdheid niet behaalt. Dan verwachten we in de notulen van de delibererende klassenraad op het einde van de eerste graad, bij een A- of B-attest een beknopte motivering waarom een individuele leerling alsnog slaagt.

Waar de realisatie van de eindtermen van de basisvorming of van de eindtermen basisgeletterdheid in het gedrang komt, verwachten we daarover een transparante en tijdige communicatie naar de leerling en de ouders.